

Sygn. akt II Ca 627/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2013 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Paweł Hochman (spr.)
Sędziowie	SSO Dariusz Mizera SSR del. Mariusz Kubiczek
Protokolant	st. sekr. sąd. Beata Gosławska

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa J. L. , W. L.

przeciwko R. M.

przy udziale interwenienta ubocznego Gminy M. T.

o opróżnienie lokalu mieszkalnego

na skutek apelacji interwenienta ubocznego

od wyroku Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 9 lipca 2013 roku, sygn. akt I C 561/11

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II i III w ten sposób, że orzeka iż pozwanej R. M. nie przysługuje uprawnienie do lokalu socjalnego;
2. nie obciąża pozwanej R. M. obowiązkiem zwrotu na rzecz interwenienta ubocznego Gminy M. T. kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt II Ca 627/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 09 lipca 2013r. Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim po rozpoznaniu sprawy z powództwa J. L. i W. L. przeciwko R. M. o opróżnienie lokalu mieszkalnego nakazał pozwanej R. M. opróżnienie wraz ze wszystkimi rzeczami stanowiącymi jej własność lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w T. przy ulicy (...) i wydanie go powodom J. L. i W. L. oraz orzekł, że pozwanej R. M. przysługuje uprawnienie do lokalu socjalnego i nakazał wstrzymanie opróżnienia przez pozwaną R. M. lokalu mieszkalnego opisanego w punkcie I. (pierwszym) wyroku do czasu złożenia pozwanej R. M. przez Gminę M. T. oferty zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego.

Rozstrzygając o kosztach postępowania Sąd Rejonowy nie obciążył pozwanej R. M. kosztami procesu na rzecz powodów J. L. i W. L. i zasądził od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim na rzecz adwokata A. K. prowadzącego Kancelarię Adwokacką w T. kwotę 120,00 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej R. M. z urzędu.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i zarazem rozważania Sądu Rejonowego.

Pozwana R. M. mieszka wraz z synem A. i powodami w mieszkaniu powodów przy ul. (...) w T..

Pozwana jest chora psychicznie na schizofrenię paranoidalną, nie jest upośledzona umysłowo. Systematycznie leczy się w poradni psychiatrycznej u dr G.. Pozwana leżała kilkakrotnie w szpitalu na oddziale psychiatrycznym.

U pozwanej oprócz choroby psychicznej występuje problem związany z nadużywaniem alkoholu.

Pozwana jest całkowicie niezdolna do pracy i z tego tytułu otrzymuje rentę w kwocie 799,18 zł, przy czym wysokość świadczenia do wypłaty wynosi miesięcznie 687,13 zł.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim, sygn. akt II K 290/12, pozwana uznana została za winną dokonania czynu zabronionego wyczerpującego dyspozycję art. 207 § 1 k.k. w zb. z art. 31 § 2 k.k. W toku postępowania karnego ustalono, że pozwana znęcała się psychicznie nad powodami w ten sposób, że wszczyniała awantury domowe - w mieszkaniu powodów wielokrotnie miały miejsce interwencje Policji. Ponadto w stosunku do powódki J. L. używała siły fizycznej między innymi w postaci szarpania, popychania i uderzania. Za powyższy czyn została skazana na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności warunkowo zawieszanej na okres próby 2 lat.

Pozwana objęta została dozorem kuratora sądowego.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o wskazane dokumenty urzędowe oraz zeznania bezstronnego świadka lekarza psychiatry D. G., które są logiczne, rzeczowe i konkretne - takim też dowodom Sąd w całości dał wiarę.

Sąd Rejonowy zauważył, iż pozwana, R. M., wraz z synem zamieszkuje przedmiotową nieruchomość nie mając samodzielnego tytułu prawnego do jej zajmowania. Należy uznać, że pozwana korzysta z nieruchomości na podstawie stosunku prawnego zbliżonego swym charakterem do umowy użyczenia. Zawarcie umowy użyczenia nie jest uzależnione od zachowania formy szczególnej, bez względu na przedmiot użyczenia. Umowa ta może być zawarta także w sposób dorozumiany. W przedmiotowej sprawie stosunek użyczenia powstał per facta concludentia - poprzez zamieszkiwanie w lokalu strony pozwanej i akceptowanie tego faktu przez stronę powodową. W związku z używaniem przez pozwaną lokalu w sposób naruszający jego właściwości i przeznaczenie, na podstawie przepisów o umowie użyczenia - art. 716 k.c. - użyczający mogą wystąpić z żądaniem zwrotu rzeczy. Wniesienie pozwu przez powodów należy potraktować jako wystąpienie z żądaniem zwrotu lokalu.

Zgodnie z definicją legalną zawartą w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. Nr 71, poz. 733 z późn. zm.) lokatorem jest najemca lokalu lub osoba używająca lokal na podstawie innego tytułu prawnego niż prawo własności. Orzecznictwo Sądu Najwyższego przyjmuje szeroką interpretację pojęcia "lokator". Zgodnie z wyrokiem SN z dnia 22 kwietnia 2005 r. (II CK 655/04, MoP 2005, nr 10, s. 479) osobie, która korzysta z mieszkania na podstawie umowy użyczenia, może przysługiwać w razie eksmisji prawo do lokalu socjalnego. Zatem należy przyjąć, że pozwana jest lokatorem w rozumieniu powyższej ustawy i przysługuje jej możliwość wystąpienia z żądaniem orzeczenia przez Sąd uprawnienia do lokalu socjalnego.

Sąd, na podstawie art. 14 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. Nr 71, poz. 733 z późn. zm.), obowiązany jest orzec w wyroku nakazującym opróżnienie lokalu o uprawnieniu osoby, której nakaz dotyczy do otrzymania lokalu socjalnego bądź o braku takiego

uprawnienia. Zgodnie z ust. 4 pkt 2 powyższego przepisu sąd nie może orzec o braku uprawnienia do otrzymania lokalu socjalnego wobec niepełnosprawnego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414 z późn. zm.). Aktualna ustawa o pomocy społecznej z 12 marca 2004 r. (Dz. U. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.) nie zawiera definicji niepełnosprawności, całkowitej niezdolności do pracy, jedynie odsyła do ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.). Zgodnie z art. 2 pkt 10 powyższej ustawy niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Orzeczeniem lekarza Orzecznika ZUS z dnia 6 lipca 2012 r. pozwana uznana została za osobę całkowicie niezdolną do pracy i niezdolną do samodzielnej egzystencji do 31 lipca 2014 r.

Zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. Nr 71, poz. 733 z późn. zm.) przepisów art. 14 nie stosuje się w sytuacji, gdy opróżnienie lokalu następuje z powodu stosowania przemocy w rodzinie lub wykraczania w sposób rażący lub uporczywy przeciwko porządkowi domowemu. Mimo że pozwana w wyroku Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim, sygn. akt II K 290/12, uznana została za winną dokonania czynu zabronionego art. 207 § 1 k.k. tj. znęcania się nad osobami najbliższymi - powodami, orzekając o uprawnieniu pozwanej do lokalu socjalnego należy wziąć pod uwagę jej sytuację materialną i rodzinną. Sytuacja pozwanej przemawia za przyznaniem jej lokalu socjalnego, gdyż jest ona osobą niezamożną, niepracującą, utrzymującą się z renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Z obserwacji Sądu wynika, że pozwana jest w widocznej ciąży. Ograniczenie wynikające z art. 17 - pozbawienie sądu prawa do rozpoznawania uprawnienia do lokalu socjalnego kobiet w ciąży, niepełnosprawnych - narusza wyrażoną w art. 2 Konstytucji RP z 1997 r. zasadę demokratycznego państwa prawa oraz art. 175 ust. 1 i art. 177 Konstytucji. „Art. 17 ustawy jest rażąco sprzeczny również z art. 30 i art. 75 ust. 1 Konstytucji. Obowiązek poszanowania godności człowieka ciążyący na władzach publicznych nie jest bowiem uzależniony od dobrego sprawowania się. Art. 75 ust. 1 Konstytucji nie zwalnia bowiem władz publicznych do przeciwdziałania bezdomności osób, których eksmisję orzeczono z powodu znęcania się nad rodziną.” (Zenon Knypl, Zmiany w sądowym prawie egzekucyjnym. Teza nr 2, PPE 2003/11-12/47)

Sąd Rejonowy uznał, że ze względu na sytuację finansową pozwanej zasadne jest nieobciążanie jej kosztami procesu na rzecz powodów.

Na podstawie § 2, § 3, § 10 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349) Sąd zasądził od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim na rzecz adwokata A. K. tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu pozwanej R. M. kwotę 120,00 zł.

Apelację od powyższego wyroku wniósł interwenient uboczny Gmina M. T., który zaskarżył wyrok Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim w części, tj. co do punktu II orzekającego, że pozwanej R. M. przysługuje uprawnienie do lokalu socjalnego oraz co do punktu III nakazującego wstrzymanie opróżnienia przez pozwaną R. M. lokalu mieszkalnego opisanego w punkcie I wyroku do czasu złożenia pozwanej R. M. przez Gminę M. T. oferty zawarcia najmu lokalu socjalnego.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił: - naruszenie prawa materialnego, tj. art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie prawa lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz.U. z 2005r., Nr 31, poz. 266 ze zm.) poprzez jego błędną wykładnię polegającą na uzależnieniu uprawnienia do lokalu socjalnego od sytuacji materialnej i rodzinnej pozwanej, w sytuacji gdy przepis ten wyraźnie wyłącza zastosowania takiej przesłanki i w konsekwencji orzeczenie o uprawnieniu pozwanej do lokalu socjalnego pomimo, iż wyrokiem Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz., sygn. akt II K 290/12 została ona uznana za winną dokonania czynu zabronionego z art. 207 § 1 k.k., tj. znęcania się na osobami najbliższymi: art. 14 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie prawa lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego poprzez jego błędne zastosowanie w przedmiotowej sprawie, pomimo wyraźnego wyłączenia przez art. 17 ust. 1 ww. ustawy; art. 14 ust. 6 ustawy z dnia 21

czerwca 2001r. o ochronie prawa lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego poprzez jego błędne zastosowanie w przedmiotowej sprawie, pomimo wyraźnego wyłączenia przez art. 17 ust. 1 ww. ustawy.

Mając powyższe na uwadze skarżący wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez orzeczenie, iż pozwanej R. M. nie przysługuje uprawnienie do lokalu socjalnego oraz o zasądzenie kosztów postępowania sądowego od pozwanej według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Apelacja jest uzasadniona. Rację w ocenie Sądu Okręgowego ma skarżący podnosząc zarzut naruszenia prawa materialnego, art. 14 w związku z art. 17 ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o ochronie prawa lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz.U. z 2005r., Nr 31, poz. 266 ze zm.).

Lokal zajmowany przez pozwaną na podstawie umowy użyczenia nie wchodzi w skład publicznego zasobu mieszkaniowego Gminy M. T.. W związku z powyższym zgodnie z treścią przepisu art. 14 ust 7 wskazanej wyżej ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o ochronie prawa lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego stosowanie przepisu art. 14 ust. 4 było wyłączone. Powyższe oznacza, że ustalając czy pozwanej przysługuje prawo do lokalu socjalnego sąd powinien ograniczyć się do oceny sposobu dotychczasowego korzystania z spornego lokalu, oraz sytuacji rodzinnej i majątkowej pozwanej.

Dotychczasowy sposób korzystania pozwanej z przedmiotowego lokalu nie można ocenić inaczej niż jako naganny. O powyższym świadczy chociażby okoliczność, że pozwana została skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo znęcania się nad powodami. Powyższa wyklucza przyjęcie, że pozwanej przysługuje prawo do lokalu socjalnego.

W myśl art. 14 ust. 5 powołanej ustawy, sąd może orzec o braku uprawnienia do otrzymania lokalu socjalnego, w szczególności jeżeli nakazanie opróżnienia następuje z przyczyn, o których mowa w art. 13, zgodnie z którym jeżeli lokator wykracza w sposób rażący lub uporczywy przeciwko porządkowi domowemu, czyniąc uciążliwym korzystanie z innych lokali w budynku, inny lokator lub właściciel innego lokalu w tym budynku może wytoczyć powództwo o rozwiązanie przez sąd stosunku prawnego uprawniającego do używania lokalu i nakazanie jego opróżnienia. Powyższa regulacja stanowi kolejny istotny argument przemawiający za zmianą zaskarżonego wyroku w zakresie rozstrzygnięcia o lokalu socjalnym.

W tym miejscu należy wskazać na treść art. 17 ust 1 ustawy o ochronie praw lokatorów, który wprost formułuje zakaz przyznawania lokalu socjalnego osobą które dopuściły się przestępstwa znęcania w stosunku do osób współzamieszkujących. Ustalając, że pozwanej przysługuje prawo do lokalu socjalnego sąd pierwszej instancji naruszył dyspozycję wskazanego wyżej przepisu.

Odnosząc się do treści uzasadnienia Sądu Rejonowego wyjaśnić również należy, że w ocenie Sądu Okręgowego wskazany w powyższym uzasadnieniu argument o niekonstytucyjności przepisu art. 17 ustawy o ochronie praw lokatorów jest nieprzekonywujący. Zastosowanie powołanego wyżej przepisu nie musi oznaczać bezdomności. Pozbawienie eksmitowanego prawa do lokalu socjalnego nie pozbawia go świadczeń z pomocy społecznej wynikających z ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz.U. Nr 64, poz. 593; tekst jednolity z dnia 14 listopada 2012 r. Dz.U. z 2013 r. poz. 182) wśród których w przepisie art. 17 ust 4 jako obowiązek własny gminy wymienia się udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie przepisu art. 386 § 1 k.p.c. orzekł o zmianie zaskarżonego wyroku w punkcie drugim i trzecim sentencji.

O kosztach procesu sąd orzekł na podstawie przepisu art. 102 k.p.c. uznając, że sytuacja życiowa w jakiej znalazła się pozwana jej stan zdrowia oraz niskie dochody uzasadniają odstąpienie od obciążenia jej obowiązkiem zwrotu na rzecz interwenienta ubocznego tych kosztów.

Na oryginale właściwe podpisy